

Levél a Korunk szerepéről

A felszabadulás előtt a Korunk sikerrel teljesítette a marxizmus terjesztésének feladatát a romániai magyar nemzetiség soraiban; a két világháború közötti társadalmi-politikai, gazdasági és kulturális jelenségek marxista magyarázatával jelentősen hozzájárult a magyar munkásság és értelmiség kommunista meggyőződésének elméleti megalapozásához. A folyóirat az ország határain túl is hatott, s egyben számos, magyarul tudó román értelmiségi tájékoztató forrása volt. A lapban meghonosodott szocialista internacionalizmus hozzájárult a demokráciáért és jogegyenlőségért harcoló hazai román és magyar haladó erők kapcsolatainak megszilárdításához; a közreadott tanulmányok és cikkek pedig elősegítették magyarok és románok történelmének és kulturális értékeinek kölcsönös megismerését, barátságának megalapozását.

Az akkori körülmények között a román—magyar összefogásnak nem volt meg az elégséges alapja a polgári-földesúri Románia társadalmi és állami rendszerében. Az ilyen társadalmakban az embernek ember általi kizsákmányolása súlyosbodik azzal is, hogy egyik nép elnyomja a másikat. Ez az elnyomás ugyanabban az államban az uralkodó nemzet és az együttélő nemzetiségek viszonylatában nyilvánul meg. Minthogy a nemzet és az együttélő nemzetiségek vezetésének szerepét a burzsoázia tölti be, ez utóbbi saját jellegzetességeinek bélyegét nyomja rá mind az állam uralkodó nemzetére, mind az együttélő nemzetiségekre; a nacionalizmus, a kizsákmányoltak és a kizsákmányolók közötti „nemzeti egység” ideológiáját hirdeti, s a gyűlölet és a viszály magvát hinti el a népek között. Ilyen körülmények között a népek barátsága a különböző közösségek osztály- vagy csoportérdekeinek háttérébe szorul. A társadalom e fejlődési szakaszában mind az uralkodó nemzetet, mind az együttélő nemzetiségeken belül az osztályok különbözőképpen értelmezik a nemzeti érdekeket. A saját szűkkeblű érdekeit a nemzet érdekeivel azonosító burzsoáziától eltérően, a tőkés társadalom haladó erői — elsősorban a munkásosztály — a nemzet érdekeiben a történelmi fejlődésnek — a tömegek felszabadulásának, sokoldalú kibontakozásának — a kifejeződését látják, függetlenül nemzetiségüktől. Ezért az együttélő nemzetiségek jogegyenlősége — a kapitalizmus feltételei között — a demokráciáért folyó általános harc függvénye. A demokrácia biztosíthatja — a kapitalizmusban egyáltalán lehetséges kereten belül — nemcsak az együttélő nemzetiségek nemzeti érdekeit, hanem (éppen ennek révén) a többség nemzeti érdekeit is. Figyelembe véve a burzsoá nemzet és a nemzetiségek korlátait, az em-

bernek ember általi kizsákmányolása és mindenféle elnyomás ellen harcoló munkásosztály a jelenkor egyetlen olyan társadalmi osztálya, mely következetesen száll síkra a nemzet reális érdekeiért, s így az egyetlen következetesen hazafias osztály.

A kapitalizmus jellegzetességeiből eredően a népek barátsága nem nyilvánulhat még meg az egész nemzetnek és az együttélő nemzetiségek egészének síkján. A különböző etnikai közösségek elnyomott osztályai közös elnyomók ellen egyesülnek éppúgy, mint ahogyan az utóbbiak nemzeti különbség nélkül szűk osztályérdekeik alapján fognak össze mind a saját etnikai közösségükhöz, mind a más közösségekhez tartozó dolgozók követeléseivel szemben.

Ily módon a népek közötti barátság ideológiája, valamint az ennek életbeültetéséért folyó harc — noha megfelel a különböző nemzetiségekhez tartozó elnyomott osztályok bizonyos reális szükségleteinek és ennek révén az általános nemzeti érdekeknek — nem fejezheti ki az egész etnikai közösség, az uralkodó nemzet s az együttélő nemzetiségek akarátát. A népek barátságának ideológiája és megvalósításának gyakorlata a kapitalizmusban az élcsapata vezette munkásosztály, az általa befolyásolt tömegek, valamint a haladó polgári rétegek attribútuma, vagyis azoké, akikben tudatosodik a nacionalizmus, a sovinizmus, a fajgyűlölet káros következménye saját nemzetük vagy nemzetiségük sorsát illetően.

Ilyen körülmények között, történelmi távlatban, világossá válnak a Korunk amaz erőfeszítései, melyeket a románok és magyarok közeledéséért, kölcsönös megértésükért, a román és magyar reakció elleni harc kibontakoztatásáért tett. E törekvéseiben a lap gyümölcsöztette a román és magyar nép közös harcainak történelmi hagyományait, mint amilyen például a bábolnai, a Dózsa György-féle felkelés, a Horea, Cloșca, Crișan nevéhez fűződő megmozdulás, az 1848-as közös forradalmi harc, valamint újabban a Román Kommunista Párt vezette küzdelem a reakció, a két világháború közötti fasizáló mesterkedések ellen.

A románok és magyarok közeledéséért szállva síkra, közös kulturális értékeiknek, a közös történelmi tetteknek az ismertetésével s a kölcsönös megértés szükségességének hangsúlyozásával a Korunk oly harcra és alkotó elődök erőfeszítéseit folytatta, mint amilyen Mihail Halici, Pápai Páriz, Balassi Bálint, Nicolae Bălcescu, George Barițiu, Cezar Bolliac, Tánicsics Mihály, Petőfi Sándor, Alexandru Ioan Cuza és Klapka György tábornok, Emil Isac és Ady Endre. S ebben közreműködött mind a lap hasábjain, mind az ország politikai és kulturális életének síkján egy értelmiségi csoport, románok és magyarok, élükön a kommunistákkal.

A román és magyar haladó erők harca saját reakciós rétegeik ellen, közös küzdelmük a nacionalizmus, a fasizmus, valamint Romániának a Szovjetuniót megtámadni kész agresszorok oldalára történő lecsatlakozása ellen mélyen hazafias jellegű volt. Együtt harcolva a szabadságjogokért és összefogva a román nemzet és az együttélő nemzetiségek vezető köreiből a nacionalizmusa ellen, felszínre hozta a nemzetiségek beilleszkedésének irányzatát a demokratikus nemzeti államba, amelyben a románság és az együttélő nemzetiségek nemzeti érdekei — még a kapitalizmus feltételei között is — bizonyos mértékben összhangba hozhatók. A nacionalista uszítás, a fasizmus előretörésének, az uralkodó osztályok kezében levő államhatalom hozta megkülönböztető intézkedéseknek a támogatása

viszont a nemzeti kisebbségek centrifugális irányzatait segítette elő. Ez a politika tehát alapvetően hazaellenes volt, s a nemzeti állam egységét ásta alá.

A Román Kommunista Párt azzal, hogy a burzsoázia hatalmának megdöntésére és a szocializmus megteremtésére mozgósította a munkásosztályt és nemzetiségre való különbség nélkül a lakosság széles tömegeit, egyben előkészítette a szocialista nemzetek és a szocialista államban a román nemzet és az együttélő nemzetiségek barátságának igazi feltételeit. A Román Kommunista Párt már az illegalitás időszakában következetesen harcba mozgósított a nemzeti kérdés marxista—leninista megoldásáért. A Korunk érdeme az is, hogy — az akkori szűk törvényes lehetőségek között — népszerűsítette a párt álláspontját a nemzeti kérdésben. De a nemzeti kérdés marxista—leninista szellemű megoldása csupán a szocialista építés során vált lehetővé.

Az új kapcsolatok megteremtése és a nemzeti kérdés megoldása a szocialista államban szorosan összefügg a társadalmunkban végbement mély szerkezeti átalakulásokkal. A nemzetben belül felszámolva a kizsákmányolást, a szocializmus megszüntette azokat az objektív feltételeket is, amelyek meghatározzák egyik nemzet elnyomását a másik által. A szocializmus megteremt a valóban szabad és szuverén nemzetek kialakulásának előfeltételeit. A szocialista nemzetek kialakulása magasabb fokon fejezi ki a szocialista forradalmat véghez vitt társadalmi osztályok politikai és társadalmi önrendelkezésének megnyilvánulásait. S ebben az értelemben széttéphetetlen kapcsolat van a minden vonatkozásban fejlődő szocialista rendszer és a szocialista nemzet kialakulása, a szocialista demokrácia és a szocialista nemzet fejlődése között. Ebben az összefüggésben fejlődik és szilárdul meg a román nemzet és a hazánkban élő nemzetiségek barátsága is, amelynek objektív alapját a termelési viszonyokban, az államban, az ideológiában bekövetkezett változások alkotják.

A szocialista termelési viszonyok azonban nem határozzák meg spon-tán módon a szocialista nemzetek testvéri együttműködését s baráti kapcsolataikat az együttélő nemzetiségekkel. A szocialista nemzet kialakulása ugyanis nemcsak a munkásosztály hatalomra jutását és a szocialista termelési viszonyok megteremtését tételezi fel, hanem az emberek mentáliságának megváltozását is. Ez viszont csak a szocialista kultúra elsajátítása, a marxista ideológia széles körű térhódítása révén valósítható meg, valamint azzal, hogy a társadalmi folyamatok irányításából kirekesztjük a szubjektívizmust. Ez szükségszerűen megköveteli a szocialista társadalom tagjainak internacionalista szellemben történő nevelését, a román nemzet és a nemzetiségek szocialista együttélésével kapcsolatos párt- és állami intézkedések tiszteletben tartását.

A párt marxista—leninista nemzeti politikája megteremtette a szocialista román nemzet és az együttélő szocialista nemzetiségek tartós barátságának alapját. A közös építőmunka, a közös tevékenység a pártban és az állami szervekben, a nemzetiségi dolgozók tanácsainak megalakulása elősegíti e barátság elmélyítését.

A Korunk értékes részt vállalt a tudatalakítás munkájában, a román nép és az itt élő nemzetiségek testvéri összefogásáért szállt és száll síkra. Ezt igazolja e lapszám tartalma is.